

svět katolickými očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXII., číslo I

19. I. 2025 / neprodejné

Z OBSAHU	Liturgické vzpomínky stárnoucího faráře	05
	Čtvrtstoletí Tříkrálové sbírky	06
	Osm málo známých skutečností o katedrále Notre-Dame	08

Foto: © Martin Myslivec / Člověk a Víra

Dívejme se Pánu do tváře

Když jsem byl malý kluk, brával mě táta s sebou na dlouhé procházky, někdy ulicemi Prahy, jindy krajinou venku. Někdy jsme spolu sedávali s pruty na břehu Sázkavy, řeka šuměla a my mlčeli nebo si tiše povídali, dodnes vím, jak řeka voněla. Letos o Vánocích se mi vybavila jedna tátova raná vzpomínka. Tátův děda, sedlák ze Slovácka, měl koně, tedy než mu je v padesátých letech sebrali. Jeden z nich byl plnokrevný hřebec, krásný, ale divoký, nikdo kromě pradědy se k němu nesměl přiblížit, i ve stáji říčel a kopal, že se ho lidé báli – prý býval i zlý. Stalo se to po válce, táta byl tenkrát maličký, hrál si na dvoře stavení a dospěli se věnovali svému. Po čase si všimli, že dítě na dvoře už není. Začali ho hledat a ve dveřích stáje strnuli hrůzou: malý kluk vlezl do stání k tomu divokému koni! Batolil se kolem něj, tahal ho za žíně na ocasu, drbal na břicho, chytal za nohy a strkal mu

prstíky do nozder, sem tam zakopl a svalil se do slámy mezi jeho okovanými kopyty – trnuli, kdy se kůň vztekne a kluka skope k smrti, neměl by šanci.

Jenže nic takového se nestalo. Divoký hřebec trpělivě stál, nechal si všechno líbit, opatrně zvedal nohy a ustupoval, aby dítě nepřimáčklo ke stěně, aby si neublížilo... Co se s ním stalo? Poznal mládě? Probudil se v něm „otec“ a ochránce? Vycítil tu naprostou zranitelnost? Bezelstnou odvahu dítěte? Přestal se sám bát?

Vzpomněl jsem si na to, když jsme letos v kostele stavěli Betlém – Bůh k nám poslal svého Syna. Své milované Dítě nechal přijít do naší stáje, do našeho světa, krásného i pokopaného všemi možnými vzteky a bolestmi, nechal ho narodit se nám, s našimi ryzími touhami a talenty i zlobou, strachy, sobectvím a hříchy.

Nad naším kamenným či divokým srdcem totiž nakonec nemá trvalou moc

přesvědčování druhých ani sebepevnější uzdy či ohrady kolem... to jen Bůh, jako Dítě i Ukřižovaný, přicházející v odzbrojující zranitelnosti i bezelstné odvaze, v Betlémě jako před Pilátem, Vzkříšený.

Dává nám setkat se se svou Svatostí – ona září, dává život, probouzí zodpovědnost, je tak krásná a pravdivá, svobodná, ryzí, spravedlivá a dobrá, že si získává lidská srdce a táhne všechno k sobě. To je zázrak modlitby, slov Písma, svátosti i zázrak setkání s Božími lidmi, zázrak služby bližnímu a dobrého díla.

Epifanie, odhalená tvář našeho Pána stojí na začátku všech cest spásy. Dívejme se Pánu do tváře a jděme za ním v tomto Svatém roce.

*P. Mgr. Jan Kotas S.L.L.
farář v pražských Stodůlkách, kanovník*

Celosvětová porodnost: jak si většinově katolické země stojí proti zbytku světa

Katolická populace byla léta spojována s vysokou porodností, částečně díky církevnímu zákazu umělé antikoncepce.

Celosvětová porodnost dál klesá a i ve většinově katolických či historicky katolických zemích dochází k demografickému propadu, který stále víc hrozí tím, že se počet obyvatel jednotlivých zemí sníží pod úroveň nutnou k zachování současného stavu populace.

Celosvětová porodnost klesá už desítky let, přičemž tento problém často bývá nejpalčivější v průmyslových zemích s vyšší životní úrovní, zatímco v mnoha rozvojových zemích s omezenými zdroji, zejména v subsaharské Africe, porodnost dál stoupá. Podle údajů, které shrmažďuje Světová banka, se už řada nejrozvinutějších zemí světa nachází pod úrovní nutnou k plné obnově populace – celkově zhruba 2,1 dítěte narozených jedné ženě za celý její život.

V USA byla v roce 2021 celková porodnost zhruba 1,7 a o dva roky později klesla na 1,6; ve Velké Británii dosahovala v roce 2021 zhruba 1,6 a nejnižší porodnost na světě mají Japonsko (1,3) a Jižní Korea (0,81).

Porodnost v katolických zemích

Katolická populace byla léta spojována s vysokou porodností, částečně díky církevnímu zákazu umělé antikoncepce a dlouhodobě zastávanému učení církve, že děti jsou, slovy druhého vatikánského koncilu, „největším darem manželství“.

Přesto se porodnost pod úrovní nutnou k zachování současného stavu populace vyskytuje i v zemích s většinovým katolickým obyvatelstvem nebo s historicky vysokým podílem katolíků. Nedávná panelová diskuse uspořádaná na Americké katolické univerzitě, kterou moderoval redaktor New York Times Ross Douthat, se věnovala nejrůznějším důvodům, proč tomu tak je, včetně ztráty náboženské víry a změny kulturních hodnot.

Některé země s vysokým podílem katolíků hlásí vysokou porodnost dosud: například Angola je katolická z více než 50 % a porodnost tam činí 5,6, což je vysoko nad světovým průměrem. Na druhé straně Paraguay je katolická zhruba z 90 % a porodnost má 2,5, což je nad úrovní nutnou pro zachování současného stavu populace.

Jiné země dlouho známé svým vysokým podílem katolíků jsou nicméně pod touto úrovní: Polsko, které je katolické z více než 90 %, má porodnost 1,3 % a Španělsko, katolické ze 75 %, ji má ještě nižší, konkrétně 1,2. Mexiko je katolické z více než 80 %, a přesto se nachází pod úrovní nutnou pro zachování současného stavu populace.

Studie Národního výboru pro ekonomický výzkum z roku 2012 zjistila, že „silně katolické země“ v Evropě měly na začátku sedmdesátých let 20. století „porodnost o téměř půl dítěte na ženu vyšší“ než zkoumané nekatolické země. Avšak na konci 20. století měly tytéž katolické země porodnost značně nižší než ty nekatolické.

Podle této studie z roku 2012 lze zmíněný pokles připisovat skutečnosti, že katolická církev „v polovině šedesátých let ustoupila od poskytování nejrůznějších prorodinných služeb“, včetně „vzdělávání, zdravotní péče, sociálního zabezpečení a dalších sociálních služeb“, a mít děti se tak stalo nákladnějším. Navíc průzkumy veřejného mínění ukazují, že převaha katolíků považuje plánování rodičovství za přijatelné, zatímco další údaje naznačují, že velká většina katolických žen používá nějakou formu umělé antikoncepce.

Církevní představitelé mezitím bijí na poplach kvůli poklesu porodnosti v posledních letech. Vatikán v květnu oznámil, že papež František promluví na akci věnované demografické krizi v Itálii,

neboť porodnost v zemi se drží na historickém minimu. Svatý Otec už v minulosti popisoval nízký počet narozených dětí jako „údaj, který odhaluje velkou starost pro zítřek“. Kritizoval situaci, kterou označuje jako „společenské klima, v němž se založení rodiny proměnilo v titánské úsilí, místo aby bylo sdílenou hodnotou, kterou všichni uznávají a podporují“.

V roce 2022 František popsal klesající porodnost také jako „nouzový stav společnosti“ a prohlásil, že tato krize sice ještě „není bezprostředně patrná jako jiné problémy, o kterých se informuje ve zprávách“, nicméně je „velmi naléhavá“, protože nízká porodnost „ochuzuje budoucnost všech“.

Arcibiskup Gabriele Caccia na jedné akci OSN prohlásil, že antikoncepce a kontrola populace „nejsou klíčem k udržitelnému rozvoji“ a místo toho je „zásadně důležité, aby všichni muži, ženy a děti dostali příležitost realizovat svůj potenciál“.

V roce 2019 sansebastiánský biskup José Ignacio Munilla Aguirre varoval před „zoufalými vyhlídkami v souvislosti s porodností“ ve Španělsku a řekl, že tato položka představuje „jednu z nejněžnějších známek hodnotové krize, kterou Západ prochází“.

Z předběžných údajů, které v dubnu zveřejnila Střediska pro kontrolu a prevenci nemocí (CDC), vyplývá, že v roce 2023 porodnost ve Spojených státech rekordně klesla na hodnotu těsně nad 1,6 dítěte na jednu ženu, což je dvouprocentní pokles oproti předchozímu roku.

Daniel Payne
ncregister.com

SLOVO KNĚZE

Za biskupem Andreasem Launem. R.I.P.

Foto: © Erzdiözese Salzburg

Dr. Andreas Laun, emeritní pomocný biskup salcburské arcidiecéze, zemřel 31. prosince 2024 ve věku 82 let. Jeho život se vyznačoval neúnavnou oddaností církvi a živému svědectví žité katolické víry i věrnému naplňování biskupského povolání.

Andreas Laun se narodil 13. října 1942 ve Vídni a po absolvování střední školy vstoupil do řeholního řádu oblátů svatého Františka Saleského. V roce 1967 byl vysvěcen na kněze. Doktorát získal na univerzitě ve Fribourgu ve Švýcarsku s disertační prací na téma „Přirozenoprávní ospravedlnění etiky v moderní katolické morální teologii“. Jeho akademická kariéra ho dovedla až k habilitaci na Vídeňské univerzitě. Před jmenováním pomocným biskupem působil také na Filozoficko-teologické univerzitě v Heiligenkreuzu.

V roce 1995 byl papežem Janem Pavlem II. jmenován pomocným biskupem v Salcburku. V této roli byl Andreas Laun po více než dvě desetiletí významným představitelem církve. Jeho příspěvky a kázání podnítily diskuse a zanechaly dopad, který sahal daleko za hranice arcidiecéze. S Českou republikou byl pevně svázán svou pravidelnou účastí na Pochodech pro život, a to zajisté povzbudilo pár let na to k participaci české a moravské biskupy. Ve svých publikacích jako morální teolog odmítal zákony ve prospěch praktikované homosexuality, roku 2017 publikoval proti tomu svůj pastýřský

list, za nějž ho homosexuální lobby (iniciovala ji Salcburská homosexuální iniciativa – HOSI) žalovala u soudu. Salcburská arcidiecéze se od něj distancovala. Laun také vytrvale otevřeně kritizoval islamizaci Evropy a v rozhovoru pro časopis *Profil* řekl: „Nyní je zapotřebí ortodoxnějšího křesťanství v tom smyslu, aby křesťané přestali islám přikrášlovat nebo předstírat, že islám je mírumilovné náboženství. Islám se od počátku šířil ohněm a mečem.“

„Na svém předchůdci ve funkci pomocného biskupa jsem vždy oceňoval jeho nekompromisní odhodlání chránit lidský život. Miloval diskuse a stál si za svými názory, ať už byly pohodlné, nebo nepohodlné. Měl také velmi společenskou povahu a výrazný smysl pro spravedlnost. Jeho silným tématem bylo také manželství a rodinná pastorace. To, co jej také charakterizovalo, byla mimo jiné jeho velká láska ke zvířatům a stvoření,“ napsal v kondolenční knize Salcburského arcibiskupství jeho kolega pomocný biskup Hansjörg Hofer.

Jedna z rodin, s nimiž udržoval přátelství, vyslovila na závěr tuto prosbu: „Kéž má možnost ve svém současném nebeském domově náležitě naléhavě prosit Pána Boha, aby nedopustil úplný pád naší evropské civilizace.“

Upřímně vyjadřujeme soustrast také za naši redakci. Vzpomínáme na něj s vděčností a pevnou vírou ve vzkříšení.

Zdeňka Rybová

Tak nám začal další kalendářní rok, který je zároveň rokem jubilejním neboli milostivým létem, a i když vánoční doba skončila a mezidobí je již v běhu, přesto se k ní vrátím. V době vánoční totiž máme možnost připomenout si začátek Janova evangelia, kde je věta popisující tehdejší situaci: „Do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali.“ Jinde sv. Jan píše o velké milosti, že se smíme nazývat Božími dětmi. Křtem nás totiž Bůh přijímá za vlastní, jak víme z náboženství a z přípravy na křest. Onu výše zmíněnou větu napsanou sv. Janem můžeme odměnit jako něco, co se nás netýká, vždyť Jan má jistě na mysli Židy. Jenže je tu takové, možná malé, leč neodbytné **ale**. Jen se zkuste někdy při mši svaté (nebo spíše po ní) zamyslet nad tím, kolik lidí bylo na mši svaté a kolik jich bylo u svatého přijímání.

Vždyť při každé mši svaté mezi nás přichází Pán. A přichází do vlastního, do vlastního domu a k vlastnímu lidu. A neděje se mu opět to samé, že do vlastního přichází a vlastní ho nepřijímají? Nemám samozřejmě na mysli malé děti předškolního věku. Ty jednou, doufejme, půjdou. Ale jsou mnozí, kteří váhají se svatou zповědí, jiní si tak zkomplikovali život, že prostě nemohou. Ale nejvíc je těch Božích dětí, které nevidíme v kostelích vůbec. Ať ti, kteří víru odvrhli z jakýchkoli důvodů, nebo ti, kteří ani nevědí, že se Božími dětmi kdysi stali. Mysleme i na ně v tomto jubilejním roce a vyprošujme jim obnovení jejich vztahu s Kristem, který začal při jejich křtu a mysleme i na ty, kteří se na svaté přijímání v tomto roce připravují. A prosme i za sebe. Aby ono Janovo: „Do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali,“ neplatilo o žádném z nás.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

DNES SE NAPLNILO TOTO PÍSMO

26. ledna 2025 – 3. neděle v mezidobí – Lk 1,1-4;4,14-21

Ambrož

Když říká: „Rozhodl jsem se i já,“ nepopírá, že se Bůh rozhodl. Bůh totiž připravuje vůli lidí. A nikdo nepochybuje o tom, že tato kniha evangelia je delší než ostatní, a tak netvrdí nepravdu, ale pravdu: proto říká, že se po pečlivém zkoumání rozhodl napsat ne všechno, ale všechno. Myslím si totiž, že kdyby bylo zapsáno všechno, co Ježíš vykonal, nestačil by na to celý svět (srov. J 21,25). A záměrně vynechává to, co napsali jiní, aby jednotlivé knihy evangelii mohly vyniknout svými vlastními podivuhodnými tajemstvími a činy.

Pán byl natolik skloněn ke všem povinnostem, že nezanedbával ani povinnost číst; proto následoval, vstal, aby četl, a podali mu knihu proroka Izaiáše. Přijal knihu, aby ukázal, že to byl on, kdo mluvil v prorocích, a aby vyvrátil rouhání nevěřících, podle nichž se Bůh Starého zákona liší od Boha Nového nebo že Kristus začal existovat z panny. Jak by totiž mohl ten, který promluvil před pannou, začít existovat z panny?

Cyril

Konal zázraky ne z vnější moci, jako by je přijímal od Ducha svatého jako ostatní svatí, ale spíše jako vlastní přirozeností Boží Syn a společník ve všem, co je Otcovu, jako by vlastní silou a činností používal to, co patří Duchu svatému. A bylo správné, že se pak stal známým a tajemství jeho Vtělení zazářilo mezi potomky Izraele; proto ho následovali a pověst o něm se rozšířila po celé zemi.

Podobně říkáme, že byl pokřtěn, protože na sebe vzal tělo; proto následuje, protože mě pomazal: pomazaný není božská přirozenost, ale ta, která je s námi spojena. Proto také, když se o něm říká, že je poslán, má se to rozumět o lidské přirozenosti; následuje totiž: poslal mě, abych hlásal evangelium chudým.

Neboť temnotu, kterou ďábel šířil v lidských srdcích, Kristus jako Slunce spravedlnosti vyhnal a učinil lidi dětmi ne noci a tmy, ale světla a dne. Tak ti, kdo

Foto: spu.edu

kdysi bloudili, našli cestu spravedlnosti.

Órigenés

Dávej si však pozor, aby sis nemyslel, že jen oni byli šťastní, a ty ses oloupil o Kristovo učení. I dnes učí po celém světě prostřednictvím svých údu a všichni ho oslavují více, než když ho znali jen v jedné provincii.

Theofylakt

Aby nás také naučil konat dobro nejprve svým vlastním a učit je, a teprve potom rozšiřovat přátelství na ostatní.

To lze chápat i jako zesnulé, kteří byli zajati, ale díky Kristovu vzkříšení byli osvobozeni.

Atanáš

To říká proto, aby nám vysvětlil příčinu jeho příchodu na svět, tedy jeho vtělení. Jako Syn je dárce Ducha, ale jako člověk neváhá říci, že v Božím Duchu vyháňá zlé duchy. Stejně tak se nezdráhá říci: „Duch Páně je na mně,“ protože se stal člověkem.

Jan Zlatoústý

Slovo zajetí má mnoho významů. Je to dobré zajetí, jak říká Pavel: Každou mysl spoutáváme, aby byla poslušná Krista (2 Kor 10,5). Existuje také zajetí zlé a tě-

lesné, které způsobují tělesní nepřátelé. Horší je však zajetí v mysli, o kterém zde mluví. Hřích totiž vládne jako nejhorší tyran, poroučí zlu a poslušného uvádí do rozpaků. Kristus nás z tohoto vězení v mysli vysvobodil.

Béda

Moudrost se týká učení a moci skutků. Zde se obojí spojuje: Učil v jejich synagogách. *Synagoga* je řecké slovo, které znamená *shromáždění*, a Židé tímto názvem označovali nejen skupinu lidí, ale také dům, kde se scházeli, aby slyšeli Boží slovo. Tak také my (řecky a latinsky) nazýváme *Ecclesia* (církev) jak místo, tak společenství věřících. Je však rozdíl mezi synagogou, která znamená shromáždění, a církví, která znamená shromážděné společenství, neboť i dobytek nebo cokoli jiného se může shromáždit v jedno, ale shromáždění mohou být jen ti, kdo používají rozum. Proto se apoštolským učitelům zdálo správné nazývat lid nové milosti spíše *Ecclesia* než *Synagoga*, jako by mu náležela vyšší důstojnost. Zaslouženě se však říká, že ho přítomní oslavovali pro jeho předchozí skutky a slova; následovali ho totiž a všichni ho oslavovali.

preloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

LITURGICKÉ VZPOMÍNKY STÁRNOUCÍHO FARÁŘE I.

Dá-li Bůh, dovrším letos sedmdesátku věku a zhruba pětadesát let, co jsem začal vnímat liturgii a její další vývoj v Praze, kde jsem se narodil i vyrůstal. A tak jsem si řekl, proč se nepodělit o dojmy a zážitky, třeba i trochu odlehčujícím (i když rozhodně ne zlehčujícím!) způsobem?

Moje dětství bylo po náboženské stránce takové „katolicky běžné“. Chodili jsme do kostela, v Praze to byl nejen Smíchov, ale třeba i Voršilky na Národní třídě, sv. Josef na Malé Straně a posléze dost dlouho kostel sv. Gotharda v Bubenci, kde jsem začal v jedenácti letech v roce 1966 ministrovat. A sem tam nějaký venkov o prázdninách.

Dítěti připadá každý kostel veliký, i když po letech zjistí, že šlo o „krcálek“, např. kostel sv. Josefa v Krásné-Šumburku u Jablonce nad Nisou se Svatými schody. Tam jsem poprvé viděl, že pan farář odněkud přijel na motorce a pán, co ministroval, měl jen civilní oblek. Obsah mše svatě mě moc nezajímá. Pravda, bylo to všude stejné, ale sledoval jsem, co se zpívá za píseň, později i to, v jaké harmonii ji varhaník – varhanice hraje. (A zlobil se, když to „hrál jinak“.) Na tzv. zpívanou mši si matně pamatuji jen od sv. Václava na Smíchově, když se maminka přidávala na *Gloria tibi, Domine* před evangeliem. Drcla do mě při pozdvihování slovy *Ted se dívej!* Tak to tedy bývalo kolem roku 1960. Zasvěcených svátků bylo tehdy více, proto se chodilo někdy na mši svatou i v týdně, ovšem nakolik lidé znali jejich obsah, to se neodvažuji odhadnout. Určitě to věděli ti vzdělanější nebo ti, kteří nosili misálek, v němž sledovali průběh mše svatě. Ale těch moc nebylo. (Kadidlo, voda a křída, to se ovšem lovilo, stejně tak hromničky, a kočičky o Květné neděli, prodávané mnohde přímo u kostela. Také věnečky z chvojí, s kočičkovým kolečkem.)

Ani když mne zbožná teta připravila už v mých sedmi letech k prvnímu sv. přijímání, jsem mnoho nevěděl, respektive neuměl jsem si to dát do souvislostí. Že přijde ke mně Pán Ježíš, to jsem samozřejmě věděl, a také to, že se 3 hodiny předtím nesmí jíst a svatá hostie se nesmí

kousat (to mělo jednu neblahý dopad, když se mi nějak přilepila na patro, a od té doby vždycky maminka vzkázala, aby mi kněz dával jen kousek).

Liturgie byla v podstatě tím jediným, co tehdy církev ještě v dozvuku padesátých let u nás mohla konat.

A ta byla – jsouc komplet latinsky krom epistol a evangelií, které někdy byly přednášeny česky – mnohem nedostupná. Kázání většinou bývala „taková stejná“ nebo „taková normální“, aspoň pro mě, a největší radost jsem pocítoval, když kázání nebylo... Bude dřív polomáčená tyčinka cestou domů! Nějaké souvislé katecheze, nebo dokonce katecheze pro děti, to byla opravdu výjimka. Obecnostvo chrámu Páně bylo ovšem dokonale ukázněné: jednou, když jsem se šeptem maminky na něco ptal a ona mi šeptem odpovídala, obrátila se na ni starší dáma s pohoršlivým: *Paní, pamatujte, že jste v kostele!* (Obávám se, že mentalita takových pohoršených dokonalých stále sem tam přetrvává.)

A přece aspoň někde byla pocítoována touha liturgii porozumět. Ne ji měnit, ale porozumět jí, jak o to o 30 let dříve usilovalo liturgické hnutí v Německu a Rakousku. Tehdy, aby lépe lid viděl nejen na kněze, ale i to, co na oltáři koná, P. Pius Parsch poprvé „obrátil oltář“, ovšem při zachování všech předpisů tradiční formy mše svatě (až na ne-obracení se při *Do-*

Kostel svatého Josefa v Krásné. Foto: Ota Bartovský

minis vobiscum či *Orate, fratres*. To prý jednou udělal nedopatřením – samozřejmě mnohem později – pan profesor Kubalík u sv. Antonína. Políbil obětní stůl a obrácen ke svatostánku pravil *Pán s vámi*.). Tehdy se objevila forma *recitované mše svatě*, kdy se říkaly nahlas za účasti i věřících stupňové modlitby i další části, předtím pronášené jen polohlasně a s odpovídáními pouze ministrantů.

Já jsem poprvé s liturgií a liturgismem přišel do bližšího styku v kostele sv. Havla na Starém Městě, kde zmíněná teta Hanka sloužila jako kostelnice a kde celebroidal známý P. Jiří Reinsberg. Ale o tom zas příště.

P. Jan Gerndt

P. Mgr. Jan Gerndt
emeritní farář ŘKF Praha-Zbraslav

ČTVRTSTOLETÍ TŘÍKRÁLOVÉ SBÍRKY

Rozhovor s pražským arcibiskupem Janem Graubnerem o Tříkrálové sbírce, nejrozsáhlejší dobrovolnické akci u nás. Pořádá ji Charita Česká republika.

Jde o celonárodní sbírku, jejímž hlavním cílem je shánět prostředky na pomoc nemocným či handicapovaným, seniorům i matkám s dětmi v nouzi a dalším sociálně potřebným, zvláště v regionech, kde sbírka probíhá. V loňském roce 2024 dosáhla vybraná částka dokonce rekordní výše 175,6 milionu korun. Její iniciátor, pražský arcibiskup Jan Graubner, nám k tématu poskytl rozhovor:

Existuje nějaký osobní motiv či něco z Vaše předchozího života, co Vás zvlášť disponovalo k organizaci charitativní činnosti, včetně letos už jubilejního ročníku Tříkrálové sbírky v naší zemi?

Charitu jsem dostal jako úkol. Když jsem byl v roce 1990 jmenován pomocným biskupem v Olomouci, oznámil mi pan arcibiskup Vaňák, že on má v biskupské konferenci na starosti Charitu, že je starý a dostal pomocníka, tak budu Charitu dělat místo něj. Tehdy bylo třeba komunismem deformovanou Charitu nově vybudovat. V olomoucké diecézi jsem tak přijal prvního pracovníka s úkolem vybudovat diecézní Charitu.

V mnoha diskusích jsme hledali. Proto se třeba liší charitní struktura v různých diecézích podle toho, jak to viděli konkrétní lidé. Zásadní bylo nadšení a ochota. Pak se budovala odbornost, která si například vyžádala založení vyšší odborné školy Caritas v Olomouci a později i magisterského studia sociální a charitativní práce na teologické fakultě.

Tříkrálová sbírka je jedním z mnoha projektů. Na začátku byla otázka: Jak zapojit do podpory charitního díla i lidi nekostelné, když sloužíme všem potřebným bez rozdílu. Tento projekt se opravdu vydařil víc, než jsme si představovali. Důležité je mít své poslání rád. Pak se ukáže, že láska je vynalézavá a přináší radost.

V pátek 3. ledna 2025 byla zahájena Tříkrálová sbírka Charity Praha určená lidem v nouzi a těžkých životních podmínkách. Pražský arcibiskup Mons. Jan Graubner v kostele sv. Tomáše na Malé Straně požehnal shromážděným koledníkům a vyslal je tím na jejich misi. Foto © Lucie Horníková / Člověk a Víra

Jaký vidíte hlavní smysl této činnosti – krom té zjevné, hmotné?

Tříkrálové koledování začíná u betléma v kostele připomínkou Božího narození. Prvním úkolem koledníků je roznášet radost z příchodu Spasitele, z narození Ježíše. Lidé obdarováni radostí mají příležitost podílet se svým darem z lásky na šíření radosti potřebným.

Mohli bychom uvádět řady konkrétních případů. Vzpomínám hned na první ročník, kdy se osamělý starý pán rozplakal dojetím, že přišli i k němu, kterého už dlouho nikdo nenavštívil. Jinde řekla stará paní: Vy jste přišli i za mnou? A já už nebyla v kostele tak dlouho. To já zase přijdu. Jiné děti vyprávěly, že někde místo otevření dveří pustili psa, nebo v bohaté vile spustili všechny žaluzie. Ony se neurazily, ale zazpívaly ještě jednou, protože si řekly, že jejich radost je větší než zavřená srdce.

Charita jistě patří k pilířům působení Církve ve světě od samého počátku. Zakoušíme však i nebezpečí, že si nevzpomeneme na další skutky milosrdenství, třeba i z neznalosti jejich výčtu, např. na povinnost křesťana dávat rady pochybujícím, poučovat neznalé nebo napomínat ty, kdo hřeší. Jak tyto póly vyrovnávat?

Kdo chce číst, musí umět všechna písmenka. Kdo chce být křesťanem, nemůže zůstat u jedné věci. Učí se nejen modlit se a věřit, ale taky znát obsah víry, budovat přátelství s Bohem a žít evangelium. K tomu patří i láska k bližnímu projevovaná kromě jiného i skutky milosrdenství jak tělesného, tak i duchovního. Dnes bych do seznamu přidal i takové skutky, jako je láska k národu a církvi, která chce mít děti a vychovat je k živo-

dokončení na str. 7

Z HISTORIE KOLEDOVÁNÍ

Tradice tříkrálových průvodů a koledování sahá hluboko do minulosti. V knize *Z mých pamětí* zachycuje historik a sběratel Jan Jeník z Bratřic (1756–1845) podobu koledování: podle jeho podání spolu chodili duchovní a ministranti, kostelníci, kantoři a žáci, zpívali koleďy, vykuřovali domácnosti a na dveře psali svěcenou křídou písmena C + M + B (*Christus mansionem benedicat*, tedy „Kristus požehnej tomuto domu“) a letopočet. Tradice ale sahá mnohem hlouběji, až ke středověkým tříkrálovým lidovým hrám, které původně vznikly ve Španělsku v 6. století. Specifickou formu získal tříkrálový průvod v roce 1996, kdy poprvé v předvečer Tří králů vyrazil z bran arcibiskupského paláce na Hradčanech a vyvrcholil jednoduchou divadelní scénkou na Loretánském náměstí. U vzniku této tradice stál také Španěl – kněz Alberto Giralda Cid, jenž se inspiroval tříkrálovými průvody ve své vlasti. V současnosti se podobný průvod koná v mnoha dalších českých městech.

Tříkrálová sbírka na tyto tradice navazuje. První novodobá sbírka proběhla v roce 2000 v olomoucké arcidiecézi

Foto: Josef Polehňa / Člověk a Víra

a jejím iniciátorem byl tehdejší moravský metropolita arcibiskup Jan Graubner. Následující rok byla pro velký úspěch zorganizována na celém území České republiky a o její úspěch se zasloužila Česká katolická charita. Od té doby probíhá každý rok po celé zemi. Nejvíce peněz se

ale zatím vždy vybere v olomoucké arcidiecézi. Jak stojí na stránkách sbírky: „Koledníci dnes, stejně jako kdysi, šíří mezi lidmi Boží požehnání a poselství milosrdné lásky a prosí přitom o příspěvek pro lidi v nouzi.“

trikralovasbirka.cz

Foto: archiv

dokončení ze str. 6

tu z víry, nebo z lásky k dětem budovat vztah lásky mezi rodiči i v situaci, kdy je to těžké, nebo dávat dobrý příklad křesťanského života i v prostředí, které Krista nezná, dělit se o poklad víry s těmi, kteří ho nemají...

Měl byste prosím nějaký vzkaz pro ty, kdo se do sbírky sami aktivně zapojili?

Všem koledníkům i dárcům ze srdce děkuji za to, že se zapojili do laviny skutků lásky a tím přispěli k tomu, aby náš svět byl o něco lepší. Podobnou radost přeji i z dobrých skutků konaných po celý rok.

Za rozhovor děkuje Jan Šindelka

OSM MÁLO ZNÁMÝCH SKUTEČNOSTÍ O KATEDRÁLE NOTRE–DAME

Tento středověký gotický klenot – který byl až do svého uzavření nejnavštěvovanějším místem Francie se zhruba 13 miliony návštěvníky ročně, tedy mnohem více, než kolik jich přijde na Eiffelovu věž – je nerozlučně spjata s velkolepými dějinami Francie a s duší jejího lidu.

Dne 8. prosince, na slavnost Neposkvrněného početí Panny Marie, pařížská katedrála Notre–Dame otevřela znovu dveře pro návštěvníky. Od chvíle, kdy strašlivý požár zničil její střechu, krov a věž, což šokovalo celý svět, o katolických věřících nemluvě, uplynulo pět let.

O Notre–Dame již bylo řečeno a napsáno téměř vše, ale mnoha návštěvníkům, včetně katolíků, uniká její zvláštní podstata. K zajímavostem a zlatým hřebům její osmisetleté historie patří skutečnost, že tam král sv. Ludvík uložil v roce 1239 svatou trnovou korunu, francouzská revoluce, druhá světová válka i požár z roku 2019. Zde je několik faktů, která jsou často málo známá, ale odlišují ji od ostatních.

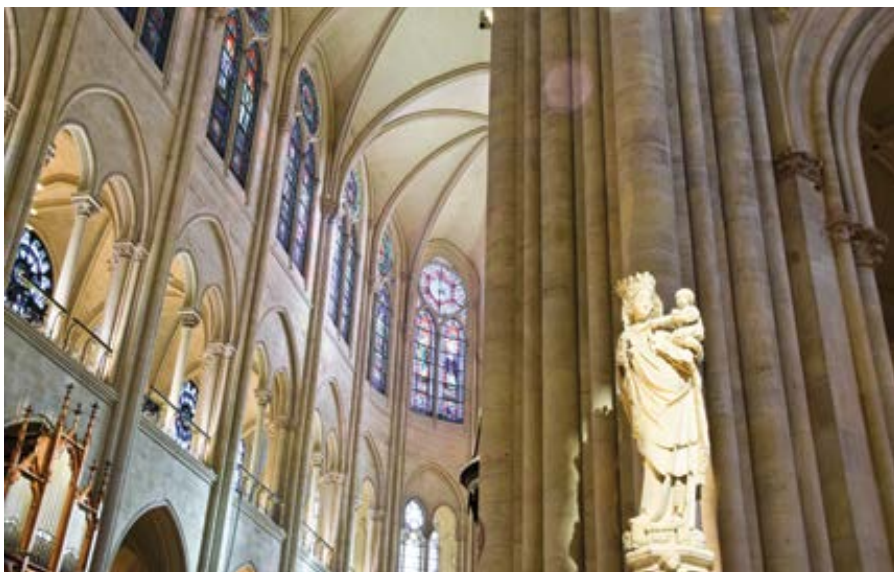

Foto: mandylin / unsplash

1. Katedrála Notre-Dame je postavena na čtyřech chrámech a její presbyterium má tvar Kristovy svěšené hlavy

Tato největší budova Evropy 12. století (o ploše téměř 6000 m²), postavená roku 1163 z iniciativy pařížského biskupa Maurice de Sully na ostrově Île de la Cité, údajně stojí na troskách čtyř dřívějších kostelů, z nichž první pocházel ze čtvrtého století a byl postaven v raně křesťanském stylu. Po něm následovaly budovy v merovejském, karolinském a románském slohu, přičemž několik jejich částí bylo při stavbě nynější gotické katedrály zachováno. Podobně jako většina francouzských katedrál byla Notre–Dame vybudována v půdorysu latinského kříže, ale její presbyterium se od hlavní lodi mírně odchyluje doleva a vytváří tak svěšenou hlavu ukřižovaného Krista.

2. Její architektura má

zrcadlit „zlatý řez“

Dokonalý soulad a vyříbenost gotické architektury Notre–Dame nemohou uniknout ani úplně lhostejnému pozorovateli. Málokdo si však uvědomuje, že estetická dokonalost tohoto monumentu je výsledkem sofistikovaného matematického pravidla zlatého řezu či „posvátné geometrie“, které často uplatňovali středověcí stavitelé katedrál i antičtí stavitelé takových mistrovských děl, jako je například Parthenon. Aby budova mohla dosáhnout této dokonalosti, musí se poměr mezi výškou průčelí a jeho šířkou co nejvíc blížit číslu ϕ (zhruba 1,618). Průčelí Notre–Dame má poměr přibližně 1,725 a je považováno za „zlatý obdélník“.

3. Má katedrála bránu, kterou utvořil ďábel?

To je jedna z nejtrvalejších legend, které se s Notre–Dame pojí. Vlastně jak lze vysvětlit ohromující dokonalost kovářské

práce na hlavním portálu tohoto gotického monumentu? Podle publikace z Národní francouzské knihovny jsou svary na kování „tak četné a tak dobře provedené, že ani nelze určit jejich množství“, a nějaký čas se dokonce tvrdilo, že železo bylo odlito, nikoli vykováno. Díky tomu se mezi lidmi rozšířila fáma, že kovář známý jako Biscornet prodal svou duši ďáblu, aby ve stanoveném čase dosáhl tohoto pozoruhodného technického výkonu. Podle legendy se ďáblův zásah do plánů pro chrám zasvěcený Panně Marii sice týkal jen portálu, ale způsobil zablokování jeho vchodu, když byl kolem roku 1345 slavnostně otvírán. Legenda také uvádí, že brána musela být pokropena velkým množstvím svěcené vody, než se odpor zámku zlomil. Pokud jde o Biscorneta, ten údajně po slavnostním otevření katedrály tajemně zmizel. Metodu, kterou středověký řemeslník použil, se podařilo napodobit až v 19. století Pierru

Boulangerovi po dvanácti letech usilovně práce na zhruba půl tuně železa.

4. Katedrála byla ve francouzských dějinách místem, kde se přijímaly zákony

Roku 1302 se klenby katedrály, která ještě nebyla úplně dostavěna, staly dějištěm velice světské události: král Filip Sličný, který byl tehdy kvůli daňovým otázkám a řízení zdrojů mezi Římem a Francií ve sporu s papežem Bonifácem VIII., svolal představitele tří stavů francouzského království – šlechty, duchovních a „třetího stavu“ – a vytvořil tak úplně první „generální stav“, jakýsi parlament. Filip Sličný je pak požádal, aby ve světských otázkách uznaly jeho nadřazenost nad papežem, čímž předznamenal posun Francie k sekularismu.

5. Notre-Dame je ve Francii výchozím bodem všech cest

Zatímco slavné středověké přísloví praví, že „všechny cesty vedou do Říma“, protože ho císař Augustus učinil nulovým bodem silnic v římské říši, Notre-Dame je místem, kde se téměř tři sta let sbíhaly všechny francouzské cesty. Epicentrem všech silnic v zemi ji roku 1769 učinil král Ludvík XV. vydáním královských patentů. Hmotnou podobu však tento bod, od něhož se počítají vzdálenosti mezi městy, dostal rozhodnutím městské správy až v roce 1924. Tato deska ve tvaru kompasové růžice je na nádvoří katedrály dosud k vidění.

6. Během francouzské revoluce byla Notre-Dame „chrámem Rozumu“

Za vlády teroru, což byla zvláště temná stránka francouzských dějin, kdy revoluce dosáhla svého vrcholu, se po celé zemi rozpoutalo vražedné násilí jejích stoupců a členy duchovenstva nešetřilo. Většinu bohoslužebných míst revolucionáři zničili, vydrancovali nebo konfiskovali. Notre-Dame byla přeměněna v chrám Rozumu pro kult Nejvyšší bytosti. Z vypleněné, vandalsky poničené a zapomenuté katedrály se později stal sklad sudů na víno a roku 1802 byla konečně navrátna k bohoslužebným účelům. Napoleonova korunovace roku

Foto: mandylin / unsplash

1804 znamenala první etapu její rehabilitace, neboť císař pro tuto událost nařídil, aby byla opravena. Z pokraje zapomnění však tento kostel definitivně vyvedl Victor Hugo a jeho význačný román *Chrám Matky Boží v Paříži* z roku 1831; ten katedrále zajistil mezinárodní věhlas a dal vzniknout velkému projektu její obnovy, která od roku 1843 probíhala pod vedením Eugèna Viollet-le-Duca.

7. Katedrála byla místem obrácení oslavovaného básníka Paula Claudela

Jde o jednu z nejslavnějších konverzí v novodobých francouzských dějinách. Legendární básník a spisovatel Paul Claudel (1868–1955), který první část svého života strávil jako agnostik, známý svou málomluvností, prožil náhlé a mocné setkání s Bohem, když 25. prosince 1886 poslouchal vánoční nešpory. Bylo mu teprve osmnáct let. „Stál jsem v davu, blízko druhého sloupu u vstupu do presbyteria vpravo od sakristie. A tehdy přišla událost, která ovládá celý můj život,“ vzpomínal v knize *Oeuvres en prose*. „V jediném okamžiku se něco dotklo mého srdce a uvěřil jsem. Uvěřil jsem s takovou silou přilnutí, kdy povstala celá moje bytost, s tak silným přesvědčením, s takovou jistotou, která neponechávala prostor pro jakékoli pochybnosti, že od té doby žádné knihy, žádné úvahy ani žádná nebezpečí uprostřed těžkého života nedokázaly mou vírou otřást a popravdě ani se jí dotknout.“

8. Na konci druhé světové války byla katedrála symbolem osvobození Paříže

Tato událost zůstává nesmazatelně vryta do paměti Francie. Den poté, co se německá okupační vojska 25. srpna 1944 vzdala, generál Charles de Gaulle vstoupil do osvobozeného hlavního města, obklopen jásajícími davy pochodoval po Champs-Élysées a mířil přímo na nádvoří slavné katedrály, jejíž zvony ohlašovaly osvobození. Navzdory neúspěšnému pokusu připravit ho při příchodu o život se generál mohl při zpěvu *Magnificat* připojit k chrámovému sboru, jak o tom sám vypráví ve svých *Mémoires de Guerre*: „Rozeznělo se *Magnificat*. Zpívalo se kdy vroucněji?“ Dne 9. května 1945 se v katedrále za přítomnosti představitelů spojeneckých vojsk sloužilo také *Te Deum* na oslavu konečného vítězství nad nacistickým Německem.

Solène Tadié
National Catholic Register
Přeložila Alena Švecová

Solène Tadié
korespondentka NCR pro Evropu

MŮJ OTEC MI DÁVÁ CHLÉB – I. ČÁST

Což by někdo z vás dal svému synu kámen, když ho prosí o chléb? Nebo by mu dal hada, když ho poprosí o rybu? Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec v nebesích dá dobré těm, kdo ho prosí! (Mt 7, 9–11)

„Jestli je to špatně, budeš mi muset ukázat jinou cestu, protože já ji prostě nevidím,“ zašeptala jsem Bohu v devatenácti letech svou modlitbu, zavřela Bibli a otočila se. Uprostřed svých zkušeností s lesbickými vztahy jsem zpochybňovala křesťanské učení o homosexuálním sexuální chování. Mnozí křesťanští představitelé – od těch katolických, účastnících se synody, až po evangelikální pastory z megacírkví – si nyní kladou podobné otázky. Jsou všechny tyto otázky, nad již vyřešenými otázkami, kladeny s dobrými úmysly? Příliš často se totiž ptáme, protože se nám nelíbí odpověď, kterou už známe. Ptáme se, abychom dostali jiné odpovědi.

Zranění

Poprvé jsem zažila přitažlivost k osobě stejného pohlaví během mládežnického setkání v baptistickém sboru. Seděla jsem na podlaze, opřená zády o gauč. Jedna z našich vedoucích, mladá vdaná žena, si bez jakýchkoliv postranních úmyslů začala hrát s mými vlasy, dlouhými do pasu. Vzvedmul se ve mně přívalem pocitů, které mě zmátly. Šokující a nečekané, přesto však velmi silné a nepřekonatelné. Ve dvanácti letech jsem ještě nemohla tušit, že tento konflikt mezi mou sexualitou a vírou se stane nejhlubším a nejintenzivnějším bojem mého života. Ačkoli etiologie homosexuální přitažlivosti není zcela jasná, já si ji spojuji se dvěma náročnými zážitky z mého dětství – s dvojicí hlubokých zranění. Prvním je, že jsem jako dítě byla odebrána své biologické rodině. A přesto, že moji adoptivní rodiče byli laskaví a milující, tak toto oddělení zanechalo hlubokou, tzv. „prvotní ránu“. Co si pamatuji, tak jsem vždy toužila po své biologické matce a přitahovala mě každá žena, která mi projevila péči nebo laskavost.

Druhým zraněním bylo opakované sexuální zneužití mým strýcem, a to

během letních prázdnin. Tyto základy položené v počátcích mého života hluboce ovlivnily můj celkový vývoj, sexuální i další. Když se u mě o dva roky později začala objevovat přitažlivost ke stejnému pohlaví, styděla jsem se, cítila hanbu a snažila jsem se tyto pocity zcela potlačit. Na střední škole jsem byla zmatená, trpěla jsem a přemýšlela jsem o sebevraždě – celkem běžný příběh, který se nezlepšil, ani když ve škole a ve společnosti rostlo přijetí homosexuálů. Potlačené rány ve mně začaly otevřené krváčet. V patnácti jsem si na školní ples vzala smoking, ostříhala jsem si vlasy „na sportovně“ a přála si jít na rande s holkou. Tímto genderově odlišným debutem začal oficiálně můj boj. Celá škola usoudila, že jsem lesba. V obavách, že mají pravdu, jsem si udělala plán. Najdu si kluka a vyspím se s ním, abych všem dokázala, že se pletou. Tato zoufalá strategie skončila s předvídatelným výsledkem: hroznými zážitky, pocitem viny, ještě větším studem a hlavně beznadějí. V souladu s nejnovějšími poznatky mě moje pubertální sexuální aktivity přivedla k sebevražedným myšlenkám ještě mnohem víc. V té nejzoufalejší situaci se však ukázala Boží láska. Ježíš přišel hledat a zachraňovat ztracené a jen díky Jeho milosrdenství jsem mezi nimi byla i já. Jedenáct dní před šestnáctými narozeninami jsem prožila opravdové obrácení a chtěla jsem následovat Krista, kamkoli mě povede. Nikdy předtím jsem nebyla tak šťastná. Ježíš mě miluje a chystá se změnit můj život. Byla jsem nové stvoření – „staré věci pominuly, hle, tvořím nové“.

„Homosexuální gen“

Protože jsem nyní byla v Kristu, myslela jsem si, že moje přitažlivost ke stejnému pohlaví a s ní spojené problémy budou ty tam. Až na to, že nebyly. Písmo ve skutečnosti říká, že teprve začíná proces

stávání se novým stvořením. Moje přitažlivost k osobám stejného pohlaví i moje zranění tu stále byly a čekaly, až se s nimi vypořádám. A já jsem nevěděla jak, a tak jsem je dále potlačovala. Rozhodně jsem nevěděla, jak je Pánu svěřit. Na vysoké škole jsem se po letech bojů sama vzdala. Odešla jsem od Boha, a to přímo do náruče ženy. Udělala jsem coming out a začala budovat svůj život na základě své lesbické identity. Měla jsem přítelkyni a cítila jsem se šťastná – skutečně, protože na čas hřích člověka udělá šťastným. A stejně jako u marnotratného syna mě můj Otec nechal jít. Nelhal mi. Neřekl, že se mohu radovat v Jeho domě a zároveň mít všechna potěšení vzdálené země. Opustila jsem tedy Jeho dům a vydala se na dalekou cestu. Odchod od Boha pro mě byl bolestný, ale vědomý krok. Věděla jsem, že křesťanské učení, které jsem odmítla, je jednoznačné. Jenže uhýbat před svědomím je obtížné. V hloubi duše jsem věděla, že to, co dělám, je nemorální. I když jsem nikdy neslyšela nic o přirozeném zákoně, instinktivně jsem věděla, že porušuji něco zásadního. Mé tělo nebylo stvořeno pro sexuální aktivitu, které jsem se věnovala. A to ani přes silnou touhu a potěšení. Nechtěla jsem však činit pokání, bránila jsem se před odsouzením a obhajovala jsem své jednání. Nevybrala jsem si přece, že budu prožívat takovouto přitažlivost; ba dokonce mi připadala přirozená. Narodila jsem se taková? Psal se rok 1989 a pátrání po „homosexuálním genu“ bylo stále intenzivnější. Uchylovala jsem se k tvrzení, že ano, ale ve skutečnosti jsem tomu sama nevěřila. Byla to šikovná zástěrka. V té době jsem ještě nevěděla, že výzkumy dobře prokazují, že mezi těmi, kdo prožívají přitažlivost k osobám stejného pohlaví a chovají se homosexuálně, je zvýšený výskyt traumat z dětství, zejména pak traumat spojených se sexuálním zneužíváním.

Foto: Vojtěch Curylo / Člověk a Virz

Neurčují nás sexuální pocity

Psychologie připouští, že v otázce stejnopohlavní přitažlivosti musí hrát roli komplexní interakce genetiky, prostředí a zkušeností a rozsáhlé studie posledních let přinesly definitivní důkazy, že sexuální orientace není geneticky předurčená, a dokonce ani primárně dědičná vlastnost. I kdyby byly takové sklony vrozené, nezbavovalo by mě to morální odpovědnosti přizpůsobování mé vůle té Boží. Ale já se prostě bavila a nechtěla jsem na takové věci myslet. Svůj život jsem dál stavěla na své lesbické identitě. V té době jsem začala usilovně pátrat po své biologické matce a nakonec jsem získala i soudní příkaz k odtajnění záznamů o mé adopci. Večer předtím, než jsem ho měla předložit, jsem byla s kamarádkami v lesbickém baru hlavního města. Když jsme se procházely centrem Austinu, bouřlivě a vzdorovitě jsem prohlásila: „Miluju tenhle život a nic mě nikdy nepřinutí se ho vzdát!“ Druhý den ráno mi státní úředník předal můj původní rodný list. Když jsem otvírala obálku, která měla odhalit jméno mé matky, trásly se mi ruce. Konečně ji najdu! Dovolte mi teď skočit na konec příběhu. Vřelého přijetí, o kterém jsem snila, jsem se nedočkala. Moje krásná maminka se ani zdaleka netěšila z toho, že mě slyší, a přiznala, že se toho dne vždycky děsila. A já byla na její odmítnutí žalostně nepřipra-

vená. Prožívaná bolest mě skutečně překvapila. Několik dní jsem od rána do večera probřečela. Po týdnu jsem si začala uvědomovat, že mi ty slzy nekalí zrak, ale naopak ho vyjasňují. Podobně jako marnotratný syn jsem přicházela k rozumu.

Poprvé po mnoha měsících jsem s Bohem vedla rozhovor, který vypadal následovně: „Bože, nevím, jak jsem se dostala až sem, ale bez Tebe nemohu žít. A jestli existuje nějaký způsob, jak mě můžeš přivést domů, přiveď mě domů.“ Musela jsem se vrátit do Otcova domu. A stejně jako v tom podobenství mi Otec běžel naproti. Mé pocity se ale neměnily. Nechtěla jsem se vzdát svého lesbického života, ale věděla jsem, že mě Ježíš volá, abych ho opustila. Byla jsem hluboce rozpolcená a cítila se ve slepé uličce. „Jsem přece lesba. Když jsem lesba, jak mám činit pokání z toho, kým jsem?“ „Nevím,“ odpověděla jsem. Když jsem s touto otázkou zápasila, prozřetelně jsem narazila na televizní pořad o právech homosexuálů. Mezi zprávami, které převážně schvalovaly homosexualitu, byl krátce představen příběh křesťanů, kteří opouštějí homosexualitu a následují Krista. Byla jsem v šoku. Nikdy jsem o nikom takovém neslyšela! Nepřekvapilo mě, že byli vykresleni jako blázni. Reportérka se netrpělivě ptala ženy, která přiznala, že se svou přitažlivostí stále bojuje: „No tak, všechny tyhle věci o Bohu

stranou, řekněte nám pravdu. Kdybyste si teď mohla vybrat, koho byste si vybrala? Vybrala byste si muže, nebo ženu?“ A její odpověď? „Vybrala jsem si Ježíše.“ S těmito slovy mi do duše vniklo světlo. „To zvládnou. To je to, co mohu udělat. Rozhodla jsem se pro Ježíše. Protože já bych jí nemohla odpovědět, že bych si vybrala muže. Na sto procent bych si totiž vybrala ženu. Ale to, co mohu udělat je následovat v poslušnosti Krista. Moje sexuální pocity mě nemusí určovat. Vybírám si Ježíše.“ Tak jsem odevzdala svou sexualitu Bohu a zaměřila se na Jeho následování. Nikdy jsem si nemyslela, že se moje přitažlivost k ženám zmírní a plně jsem očekávala, že budu po zbytek svého pozemského života svobodná, v celibátu a budu se potýkat s touhami. Ale byla jsem ochotna to udělat, protože jsem věděla, kdo mě o to žádá: „Pane, ke komu jinému máme jít? Ty máš slova věčného života.“

Amy Hamilton

Amy E. Hamiltonová, Ph.D., je výzkumnou pracovnící na Texaské univerzitě v Austinu a spolupracovnící Nestí Center for Faith & Culture – University of St. Thomas. Dr. Hamiltonová byla stipendistkou Fulbrightovy nadace a členkou Rady pro výzkum sexuality v oblasti sociálních věd. Ve své disertační práci se zaměřila na životní příběhy křesťanů, kteří zažili konflikt se svou duchovní a sexuální identitou. Studuje a píše o tématech souvisejících s manželstvím, vírou, genderem a sexualitou. Její práci najdete na adrese amyhamilton.org. Část této eseje vyšla v nedávno vydané (září 2024) knize *Lived Experience and the Search for Truth: Revisiting Catholic Sexual Morality (Žitá zkušenost a hledání pravdy: Přehodnocení katolické sexuální morálky)*.

OPUSTILA NÁS ING. MARTA PEROUTKOVÁ (1949–2024)

Dne 17. září 2024 z tohoto světa odešla zakládající členka Společnosti pro církevní právo a blízká přítelkyně nás všech paní Ing. Marta Peroutková, rozená Šťastná, ekonomka, kdysi pracovnice v zahraničním obchodu, poté zástupkyně Naumannovy nadace v České republice. Ing. Peroutková pozorně provázela životem nejen svého manžela i celou svou rodinu, ale i své přátele a přátele svého manžela. Po řadu let nevynechala ani jednu z akcí Společnosti pro církevní právo; v roce 2008, kdy společnost byla pro nedostatek místa v dominikánském klášteře z jeho prostor vypovězena, se rozhodným způsobem zasloužila o její další trvání tak, že zajistila pro Společnost pro církevní právo dvě krásné místnosti v domě svém a své rodiny na Žižkově v Sudoměřské ulici č. 25.

Narodila se 15. března 1949 na Královských Vinohradech v rodině docenta stavební fakulty ČVUT jako druhorozená po svém bratru Jaromírovi, který se rovněž stal jako otec stavebním inženýrem. Z iniciativy své babičky z matčiny strany byla pokřtěna v chrámu Nejsvětějšího Srdce Páně. Vystudovala Gymnázium Na Pražačce v Praze 3 a Vysokou školu ekonomickou, tu dokonce s červeným diplomem. S maminkou se naučila výborně německy, ve škole anglicky i rusky.

Po léta pracovala v zahraničním obchodě. Když jsme ji poznali, byla zaměstnána v podniku Artia, který vyvážel a dovážel kulturní předměty a hodnoty. Jistě k tomu byla třeba dokonalá znalost výtvarného umění, literatury i hudby. Ale i sportu se věnovala celou svou duší. Lyžovala, plavala, cestovala. A nakonec se věnovala cykloturistice a golfu, což jí bylo osudným. Kde jinde by se seznámila se svým manželem Ferdou Peroutkou než právě na golfovém hřišti?

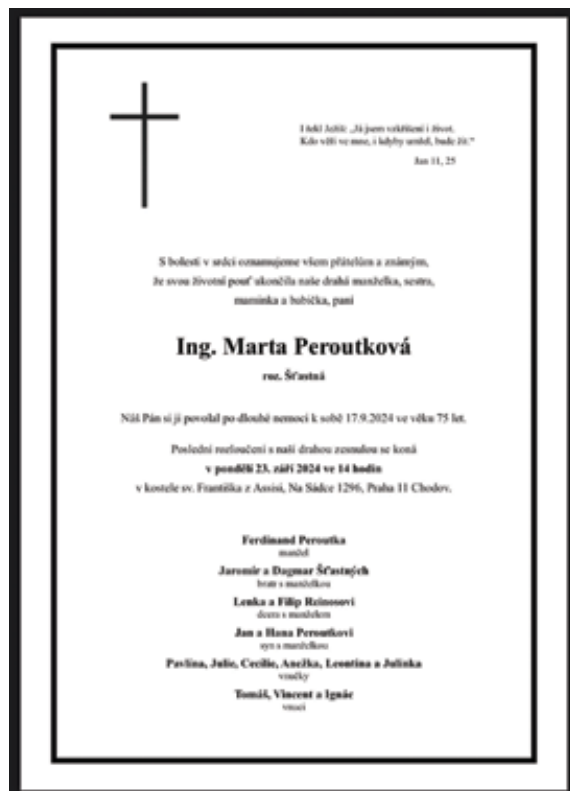
Vzpomínám, jak již dávno předtím mě můj dlouholetý přítel Ferda zaučoval do tajů golfové hry na Líšnici a v Mariánských Lázních; možná, že ne zrovna

úspěšně, šampionem jsem se nestal, ale na golf stále s nadšením vzpomínám. Jaká to byla radost, když mně a dalším přátelům Ferda oznámil, že se bude ženit. Jeho nastávající jsme poznali až při svatebním obřadu ve vršovickém farním kostelíčku svatého Mikuláše. S mým dávným přítelem panem farářem Jiřím Hájkem uzavřeli i oba novomanželé dlouholeté přátelství.

Byla to od Marty velická odvaha, provdat se za muže, jehož jméno bylo za komunistické totality tak proskribováno. Vždyť jeho strýc, poslanec Ferdinand Peroutka starší (1895–1978), byl od roku 1948 předním duchovním vůdce československého exilu a významnou osobností v pořadech rozhlasové stanice Svobodná Evropa. A co navíc: byl snad největším novinářem a politologem v českých dějinách, autorem mohutného čtyřsvazkového díla Budování státu a vězněm koncentračních táborů 1939–1945, odkud čerpal námět svého beletristického díla Oblak a valčík.

Však také kvůli tomu byl mladý Ferdinand Peroutka diskriminován po celou dobu rudé diktatury, až do listopadu 1989. Nebyl přijat na žádnou vysokou školu, natož na vytouženou novinářinu, kterou vystudoval až po roce 1990. Poznal jsem ho jako hospodářský právník podniku ČKD DUKLA, když se mnou chodil jako technický poradce ke státní arbitráži.

V neděli 2. června 1979 jsem potkal rozzářeného Ferdou ve vršovickém kostele sv. Václava. Ptám se: Tak co je to? Kluk, holka? On na to: Kluk – holka. A byla to dvojčata Honza a Lenka.

O rok později mně umřela maminka. Ta měla také radost z Ferdova sňatku. Když poznala Martu, tak se do mě strefovala: vidíš, vidíš, jak šikovný ten tvůj kamarád je! Když už konečně se taky oženíš – a vezmeš si takovou skvělou dívku, jako je Marta!

Když jsem už zůstal na světě sám, byly mně stále otevřeny dveře domácnosti manželů Peroutkových. Zvali mě každý Štědrý den k nim, až do roku 1987, kdy jsem vstoupil do kláštera. Současně Ferda a Marta zvali na štedrovečerní večeři i Ferdovu tetu, vdovu paní Kašparovou z Vršovic, vlastní sestru Ferdinanda Peroutky seniora. Řídili se jako moje rodina zásadou: nikdy nenechat na Štědrý den nikoho z blízkých o samotě, vždy pozvat i někoho, kdo není přímo z rodiny. Na to jsem byl doma od raného dětství také zvyklý. Maminka také vždy zvala svou mladší osamělou přítelkyni.

Ale to nebylo všechno, ty štědré večery! S Peroutkovými jsem strávil řadu prázdnin na Šumavě i jiných výletů do přírody. Moc jsme si spolu rozuměli. A pěkně jsem se bavil i s oběma dětmi. A na večere v jejich bytě na sídlišti na Jižním Městě jsem byl k Peroutkovým zván každý měsíc.

Marta byla vzornou manželkou i matkou. Vedla se svým manželem vzornou katolickou domácnost. Vychovala své děti tak, že pokračují v rodinné tradici. Už jí přivedli na svět řadu vnuků, vesměs s pořádnými křesťanskými jmény.

Ferda ve svém projevu na Martině pohřbu prohlásil, že to, jak se jim rok po svatbě narodila dvojčata Lenka a Jan, brali „jako úžasný dar od Pána Boha, stejně jako vzájemné darování jeden druhému“. Sami pak později trávili prázdniny na chatě v Čísovicích a ve Svobodných Hamrech, kde si Marta nejvíce oblíbila zámeckou zahradu. Ferda ve svém projevu pokračoval: „S přáteli jsme také často pěstovali sportovní turistiku a navštěvo-

vali opuštěné kostely, kaple a romantické kostelíky. Děti jsme v té době přihlásili do křesťanských skautských oddílů a jezdili je navštěvovat na jejich tábory... Vnímám jsem Martu jako člověka v jádru prostého a skromného, ale obdarovaného a zdobeného drahokamy ušlechtilých vlastností a zásad. Angličané říkají: My House my Castle – čímž rozumí i pevnost a tvrz životního stylu, života vůbec. Marta byla tím mým hradem, v němž jsem dýchal, v němž jsem žil pro oba... Ztratit svou tvrz, svůj domovský přístav, to je krutá bolest. Ale není konec všeho! Vždyť je tu tolik krásného k následování! Navažme na vše dobré, co nám Marta zanechává – na její laskavost a zbožnost, na empatii a toleranci, na smířlivost a statečnost, na cílevědomost a svědomitost. To je přece štafeta, kterou si máme předávat, je to i poslání od našeho Pána.“

Posledních pět let Martu postihla Alzheimerova choroba. Ale byla stále v láskyplné péči své rodiny, zvláště svého manžela. Za pomoci asistentek z nezisko-

vé organizace Petrklíč, které do bytu docházely Peroutkovým pomáhat. Po trápení, které v závěru života Martu postihlo, se všichni, jak to Ferda pěkně vyjádřil ve svém projevu, „tím spíše upínáme k naději, že tento dobrý, obětavý a přátelský člověk má své místo u našeho Stvořitele, kde se snad jednou znovu setkáme.“

Se zesnulou jsme se rozloučili pohřební mší svatou slavenou v kostele sv. Františka z Assisi, v ulici Na Sádce v Praze–Chodově, v pondělí 23. září 2024.

Requiescat in pace!

P. Jiří Rajmund Tretera OP
Zrcadlo církve 12/2024

P. Prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera OP
kněz, právník a pedagog

Fotka měsíce

V pondělí 6. ledna 2025 oslavili věřící východního obřadu svátek Zjevení Páně. Ve zcela zaplněné řeckokatolické katedrále sv. Klimenta se uskutečnila sv. liturgie se starobylým obřadem svěcení vody. Bohoslužbu vedl otec Vasyl Slivocký, generální vikář Apoštolského exarchátu v ČR.

Během této řeckokatolické sv. liturgie bylo ve čteních citováno také z listu sv. apoštola Pavla Titovi: „Projevila se přece Boží dobrota, která přináší spásu všem lidem. Vede nás k tomu, abychom se odřekli bezbožného života i světských žádostí a žili v tomto nynějším věku rozvážně, spravedlivě a zbožně a přitom očekávali v blažené naději slavný příchod našeho velikého Boha a spasitele Krista Ježíše. On vydal sám sebe za nás, vykoupil nás z každé špatnosti a očistil si nás, abychom byli jeho vlastním lidem, horlivým v konání dobrých skutků.“ (Tit 2, 11–14)

Foto: Lucie Horníková / Člověk a víra

Publikujeme se souhlasem spolku Člověk a víra a rádi vám jejich fotografie budeme přinášet, protože to nejsou jen obrazy, je to i výpověď života z víry. Fotografický spolek Člověk a Víra vzniknul v roce 2011. Jeho prvním cílem bylo rozvíjet křesťanskou fotografii jako do té doby opomíjený žánr a přispívat ke kultivaci chování fotografů během církevních obřadů. V současné době působí už více než 200 členů nynějšího spolku a v databance má na 25 000 fotografií z nejrůznějších duchovních a náboženských akcí v desítkách zemí světa.

J. D. VANCE: BUDOUCNOST KONZERVATIVNÍ PRAVICE

Nově zvolený viceprezident Spojených států J. D. Vance je rodící se hvězda Republikánské strany. Svým životním příběhem nejenže ztělesňuje americký sen, je také konzervativním intelektuálem, který hodlá zásadně proměnit konzervativní pravici i Ameriku samotnou.

Americký sen

Vance pochází z chudé rodiny, jeho rodiče se rozvedli, matka skončila na heroínu a vychovávala ho babička, na kterou s láskou vzpomíná. Po škole narukoval k mariňákům a byl nasazen v Iráku. Poté vystudoval práva na Yale a začal pracovat pro investiční skupinu Petera Thiela, což byl první zásadní milník jeho života.

Thiel Vance přivedl nejen k techno-optimismu a kritickému vnímání liberálního řádu, ale také ke křesťanství. Jak sám napsal, Thiel rozbíral jeho zažitou představu, že chytrí lidé jsou ateisté a křesťanství je pro hlupáky. Thiel totiž byl jeden z nejchytřejších lidí, jaké potkal, a přitom byl křesťan.

Dalším milníkem Vanceova života bylo sepsání knihy *Hillbilly Elegy*, která se stala bestsellerem. Kniha popisuje nejen nuzné poměry, ze kterých vzešel, ale je kronikou úpadku kdysi prosperujících oblastí v důsledku smrtící kombinace úpadku rodiny, osobní zodpovědnosti i komunity, deindustrializace a odlivu dobře placených míst a epidemie opioidů.

Kniha si paradoxně vysloužila pochvalu od liberálních médií a otevřela Vanceovi dveře do elitních liberálních kruhů. Ty si jí totiž vyložili tak, že lidé z upadajících komunit států Rust belt si za své problémy mohou výhradně sami, jakkoliv podle Vance k úpadku přispěla i politická rozhodnutí liberálního establishmentu. Vance měl v každém případě nakročeno stát se miláčkem liberálního establishmentu, prokoukl ovšem jeho pokrytectví, faleš a odpor k vlastním spoluobčanům a zběhl nejprve ke konzervatismu a posléze přímo k Trumpovi.

Vanceův konzervatismus

Nejzásadnější událost ve formování Van-

Foto: Gage Skidmore / wikimedia

ceova politického směřování byla jeho konverze ke katolicismu. Vance se dostal ke katolickému sociálnímu učení, které vychází z přesvědčení, že trh má sloužit člověku, ne naopak. A také ke konzervativním intelektuálům jako René Girard, Patrick Deneen, Rod Dreher nebo Sohrab Ahmari, kteří kritizují to, že soudobí konzervativci v zásadě přejali liberální, libertariánskou ideologii zaměřenou na maximalizaci osobní volby a volnotržní dogmatismus a zapomněli na to, že jádrem konzervatismu je společnost a její uchování, společné identity a svoboda nejen jako možnost volby, ale i kvalita volby. Tento vliv Vance nakonec vedl k jeho definitivnímu rozchodu s libertariánstvím.

Příkladem rozdílu mezi konzervatismem a libertariánstvím, který sám uvádí, je jemu dobře známá epidemie opioidů. Z pohledu libertariána je to nešťastné, ale v zásadě se s tím nedá a nemá nic dělat, protože na začátku bylo svobodné

rozhodnutí těch závislých. Vance nepopírá jejich osobní odpovědnost, ale na druhou stranu podle něj nelze nevnímat, že opioidy vyvinuly velké farmaceutické korporace, nasypaly miliony do marketingu, úřady jim to schválily a daly tomu regulační rámec, kdy bylo pomalu jednodušší koupit si opioidy než čokoládu, a všichni přitom museli vědět o dopadech.

Nejde tedy jen o špatné lidské volby, ale i o prostředí, ve kterém žije. Libertarián vidí svobodné rozhodnutí a tržní mechanismus, Vance také, ale k tomu obrovskou amorálnost, cynismus a alibismus ze strany byznysu i vlády a ptá se, zda chceme mít společnost, kde je tohle legální a normální?

Vance tak opouští zavádějící libertariánské pojetí konzervatismu a jde k jádru konzervatismu, který hledá rovnováhu mezi jednotlivcem a společností, mezi svobodou a řádem a není hodnotově neutrální, nýbrž sleduje specifickou vizi

společenského uspořádání založeného na konceptu common good.

Jeho politický vzorem je Charles De Gaulle zejména pro jeho poválečné působení. Protože obnovil průmyslovou moc Francie a uchovával její specifické národní zájmy v rámci atlantické aliance a za jeho kulturní konzervatismus – konzervatismus povzbuzující národní hrdost, sebedůvěru a sounáležitost. Velkou inspiraci rovněž vidí ve Viktoru Orbánovi a jeho vzpouře proti liberálnímu establishmentu a budování konzervativních institucí.

Vanceova politická vize

Z Vanceova pohledu je Amerika ve společenském a kulturním úpadku. Může za to liberální establishment, Uniparty (Demokraté a stará GOP), režim, který se drží pravolevého liberálního konsensu. Ten je v ekonomických otázkách neoliberalní (tržní fundamentalismus, globalizace, deindustrializace, financionalizace, outsourcing), ve společenských otázkách progresivistický (woke ideologie, masová migrace, multikulturalismus) a v zahraniční politice prosazuje nekonečné zahraniční intervence. Náprava si vyžaduje zásadní změny – novou hospodářskou politiku, ofenzivu v kulturních válkách, vykořenění liberálního establishmentu a realismus v zahraniční politice.

Nová hospodářská politika začíná u odmítnutí neoliberalismu, který sice obohatil americkou elitu, ale zároveň podkopal americkou průmyslovou moc i sociální stabilitu a z Číny vyrobil globální velmoc konkurující Spojeným státům. Amerika musí zase začít vyrábět, musí obnovit svou průmyslovou moc. Nejde jen o růst HDP, ale také o to, z čeho se skládá a jak je rozložen. Jde o návrat ekonomiky do společnosti po letech, kdy neoliberalismus americkou společnost podřídil potřebám globálního trhu.

V kulturních otázkách volá Vance po letech ustupování ze strany establishmentových republikánů po ofenzivě a totální dewokizaci americké společnosti, radikálním omezení imigrace a deportací, návratu do institucí a budování konzervativní kontraelity. Vance zdůrazňuje provázanost kulturních válek s ekonomikou. Kulturní a ekonomické zájmy

Foto: JD Vance / FB

liberální elity se prolínají, stejně jako se prolínají kulturní a ekonomické zájmy konzervativní většiny. Jak říká, culture wars are class wars.

Kulturní války vyhraje ten, kdo ovládá instituce, a Vance si to moc dobře uvědomuje. Jako senátor věnoval značné úsilí budování, podpoře a spojování konzervativní institucionální infrastruktury - think tanky, síť dárců a podporovatelů, vzdělávací instituce, média, workshopy a tréninkové programy.

V zahraniční politice Vance odmítá neokonzervativní intervence a šíření demokracie po světě, se kterými má jako voják přímou zkušenost a které přinesly katastrofální výsledky. Amerika nemá zdroje ani průmyslovou základnu na to, aby byla světovým čteníkem, a musí se soustředit na hlavního vyzyvatele své hegemonie a tím je Čína.

Vanceovo působení v Senátu přesně odráží jeho agendu. Prosazoval legislativu kriminalizující transgenderové operace pro děti, afirmativní akce na univerzitách nebo se snažil blokovat velvyslance, kteří prosazovali woke agendu. Podpořil ale i zvýšení minimální mzdy, zpřísnění antimonopolní politiky, omezení bonusů pro manažery zkrachovalých bank a hedge fondů nebo zpřísnění bezpečnostních standardů na železnici.

Etalon národního konzervatismu

Vance je představitelem nové konzervativní pravice, která vystupuje z liberálního konsensu a bourá jedna tabu za

druhým, ať už je to imigrace, ekonomika, porodnost, národ, společnost. Ztělesňuje přerod GOP z neokonzervativní, libertariánské a plutokratické strany hájící zájmy elit, vyhýbající se kulturním válkám, smířené s masovou imigrací a posedlé nekonečnými zahraničními intervencemi v národně konzervativní, populistickou working class stranu, která se neštítí kulturních válek, vystupuje tvrdě proti imigraci, je realistická v zahraniční politice a celkově vystupuje proti liberálnímu establishmentu a jeho konsensu.

Vance není uzavřen v jednom volebním období, tím je v současné politice naprosto unikátní. Sám mluví o generační změně. Jeho výhled je na dekádu dvě dopředu a cílem je zásadně překopat podobu americké pravice, pojetí konzervatismu, Republikánské strany a posléze Ameriky jako takové.

Andrej Duhan

Mgr. Andrej Duhan
právník, působí v podcastu Notorické konzervy

ODPUSTKOVÁNÍ

„Farář remcal, že má během vánočního oktávu jet až na druhý konec světa, do Litoměřic, aby tam byl povinně účasten zahájení jubilejního roku, jehož smysl navzdory pastýřským listům dosud nerozluštil. Remcal, ale jel. Když totiž papež a biskup zavelí, je lépe poslouchat než brblat. K cestě se povzbudil myšlenkou na úprk Svaté rodiny před Herodem do Egypta, což také nebyla výprava, na kterou by se někomu chtělo. Nakonec se to ukázalo být výtečné. Ostatně, farář měl tak nízká očekávání, že nemohl být překvapen jinak než mile. Rezidua pochybností o jubilejním roku však zůstávají. Páter je hnidopich, a proto se nemístně táže, k čemu vlastně jsou svaté brány, ke kterým se v tomto roce mají podnikat poutní cesty. Kdysi v roce 1300 za papeže Bonifáce VIII., který vyhlásil ten úplně první jubilejní rok, znamenala svatá brána přístup k plnomocným odpustkům. Jenže ty je podle současného církevního práva možné získat i za modlitbu růžence v kostele nebo za rozjímání nad Písmem svatým. Tehdy ve středověku znamenaly odpustky těžko dostupný produkt, po němž byla velká poptávka, dnes je to produkt dostupný kdykoliv a poptávka je malá. Když farář nenachází smysl jubilejního roku v odpustkování, v čem ho má tedy hledat a co má v tomto roce, na jehož jedinečnou důležitost je ze všech stran upozorňován, vlastně dělat? V roce svatého Pavla si třeba mohl pozorně přečíst všechny jeho listy, v roce kněží se mohl denně zvlášť modlit za služebníky církve. Ale jak na pravidelné bázi jubilejně jubilovat to neví. Nakonec se však rozhodl nezhřat a raději se propřemýšlet k něčemu nosnému. Napadly ho dva žitelné podněty a je zde ochoten se o jeden podělit (druhý vám pak možná časem pošeptá z kazatelny).

Takže, jubilejní roky se vztahují k starozákonní tradici milostivého léta, kdy

Foto: Jiri Vopalensky / Člověk a Vira

– vždy jednou za padesát let – byli propouštěni otroci a odpouštěny dluhy. Co tedy pojmout letošek jako velký vztahový restart? S některými lidmi už jsme udělali svou zkušenost a zapouzdřili vůči nim své srdce, protože už nechceme další rány. Jednou za pětadvacet let možná stojí za to vyjít takovým oddáleným bližním vstříc – pravděpodobně budeme zase zklamáni, ale možná i mile překvapeni. Dobrý Bůh milosrdně i potisící zapomíná na vše, co jsme pokazili, jakmile k němu zaúpíme s prosbou o odpuštění. Nejenže odpustí, ale dokonce zapomene a zase s námi obnoví svůj vztah. Kdy jindy než letos ho v tom díle napodobit? Součástí restartu pak může být i ochota proměnit dávné půjčky v dary. Farář se pokusí jít příkladem a nehledět už nevráživě na ony hanebníky, kterým leží na nočním stolku některá z jeho knížek,“ slibuje děkan P. Štěpán Smolen na webových stránkách farnosti v Jablonci nad Nisou.

Ale nějaký hlad po odpustcích

tady přeci jen vidět je. „Během prvních dvou týdnů Jubilea prošlo Svatými dveřmi v bazilice svatého Petra již více než 545 500 věřících. Přesné číslo je 545 532 osob, jak dne 7. ledna 2025 oznámilo ve svém sdělení Dikasterium pro evangelizaci. „Jedná se o skutečně významný začátek s velkou účastí lidu,“ komentoval dění arcibiskup Rino Fisichella, který má na starosti organizaci Jubilea. „Velké skupiny, které zaplňují Via della Conciliazione vydávají důležité svědectví,“ uvádí ve zprávě portál *Církev.cz*.

A novoroční předsevzetí už máte? Tady jeden tip, jehož vedlejším efektem je zřejmě také dlouhověkost: nejstarší osobou na světě je sestra Inah Canabarro Lucas, 116letá řeholnice z brazilského státu Rio Grande do Sul, která se narodila 27. května 1908. Tvrdí, že jejím tajemstvím dlouhověkosti je modlitba: „Každý den se modlím růženec za všechny na světě.“

–zd–

MONITOR – publicistický čtrnáctidenník. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474.

Šéfredaktorka: Zdeňka Rybová. Redakční rada: Mgr. Roman Cardal, Ph.D.; P. Mgr. PhDr. Štěpán Filip, Ph.D., OP; Mgr. Andrej Kutarňa; Ing. Vojtěch Macek; prof. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D.; Jan Šindelka; Mgr. Radim Ucháč. Teologický poradce: P. Mgr. Evermod Jan Sládek OPraem.

Vydavatel: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, http://rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010

Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.:arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.